

TIBBIY KASBIY TA'LIMGA OID ILG'OR XORIY TAJRIBASINING TAHLILI

Sharapova Dildora Baxtiyarovna

Toshkent Tibbiyot Akademiyasi "Pedagogika va psixologiya" kafedrasida o'qituvchisi

Axmedov Komiljon Ma'murjon o'g'li

Toshkent Tibbiyot Akademiyasi "Tibbiy Pedagogika" fakulteti 3 – bosqich talabasi

Annotatsiya: *Mazkur maqola xorijdagi tibbiy kasbiy ta'limdagi ilg'or va innovatsion g'oya va metodlarni o'rganish va tahlil qilishni nazarda tutadi.*

Tayanch tushunchalar: *Metod, ilm-fan, g'oya, xorijiy tajriba, ta'lim inspeksiyasi.*

Аннотация: *В данной статье речь идет об изучении и анализе передовых и инновационных идей и методов медицинского профессионального образования за рубежом.*

Ключевые слова: *Метод, наука, идея зарубежный опыт, образовательная инспекция.*

Annotation. *This article refers to the study and analysis of advanced and innovative ideas and methods in medical professional education abroad.*

Key words: *Method, science, idea foreign experience, educational inspection.*

Bilamizki, ko'pgina rivojlangan davlatlar kundan kunga o'z tajribalarini ilm-fan, iqtisodiyot, texnika va boshqa jabhalarda o'zlarini yuksaltirib bormoqdalar. Rivojlangan davlatlar o'z ustilarida juda qattiq ishlab innavatsion g'oyalar bilan boshqa raqobatdosh davlatlarni ortda qolirishmoqda. Bu quvonarli yangiliklardan biri deb hisoblasak bo'ladi. Chunki raqobat bor ekan, har doim rivojlanish va yuksalish bo'ladi. Yuksalish yana ham tez bo'lishi uchun rivojlangan davlatlar boshqa raqobatchilarining ilm-fan uchun o'ylab topgan yangi g'oya va metodlarini o'rganib o'zlarini maqsadlarida keng ko'lamda ishlatishmoqdalar. Chunki biz o'ylab ko'rmagan yo'llarni boshqa bir odam o'ylab buni targ'ib qilishi mumkin va shu tariqa boshqalarning rivojlanishiga katta turtki bo'lishi mumkin. Shu bois biz ham rivojlangan davlat sifatida o'z g'oya va metodlarimizni targ'ib qilishimiz va boshqa davlatlar g'oyalarini o'rganishimiz zarur. Xalqaro tajribalarni sinchkovlik va qunt bilan o'rganish orqali ta'lim tarbiyada qotib qolgan, o'z dolzarbligini yo'qotib borayotgan ish shakllari, uslublaridan xalos bo'lish bilan birga, uni munosib tarzda yangilashda qo'shimcha boy manbalarga ega bo'lamiz.

Davlat standartiga ko'ra, shifokor quyidagilarni bilishi kerak:

- kasalliklarning individual va aholi profilaktikasini amalga oshirish;
- sog'lom va kasal odamlarni klinik ko'rikdan o'tkazish;
- bemorlarni tashxislash va davolash

–kasalliklar bilan rejalashtirilgan va shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatish va o'rganish ta'lim tomonidan ko'zda tutilgan patologik sharoitlar tibbiyot universitetida o'qish dasturi va rejalari;

- tibbiy olib boorish hujjatlar sud-tibbiy ekspertizasini o'tkazish;
- ko'rsatish aholini ommaviy qirg'in qilish markazlarida tibbiy yordam ko'rsatish;
- unga bo'ysunuvchi tibbiyot xodimlarining ishini tashkil etish texnologiya talablarini hisobga olgan holda sog'liqni saqlash muassasalarining bo'limlari xavfsizlik va xizmatning me'yoriy hujjatlariga muvofiq sog'liqni saqlash;
- sog'lom va kasal odamlarni sog'lomlashtirish ishlarini samarali olib borish.

Shuning uchun tibbiyot oliygohlari talabalariga bu talablarning barchasini bajarish uchun turli tuman va esda qolarli metodlarni ishlatish lozim.

“Aqliy hujum” usuli. Bunda qatnashchilar birlashgan holda amaliy va ilmiy muammolarni yechishga harakat qiladilar:

- uni yechish uchun shaxsiy g'oyalarni ilgari (generatsiya qiladilar) suradilar. Aqliy xujum jarayonida qatnashchilar qiyin muammoni bir-birlari [bilan fikr almashgan holda](#) yechishga harakat qiladilar:

- muammoni yechishda uni tanqidga uchramasligi uchun o'zlarining ko'proq shaxsiy fikrlarini (generatsiya qiladilar) bayon etadilar, keyin esa mos keladigan, ratsional, samarali, optimal va ilg'or g'oyalarni (fikrlarni) tanlab, muhokama qilib, ularni kengaytiradilar, chuqurlashtiradilar, ularni isbotlanishi yoki rad etilishi imkoniyatlarini baholaydilar. Bu usul hamma vazifalarni bajaradi, lekin uning asosiy vazifasi ta'lim oluvchilarning o'quv-bilimini orttirish, faoliyatini faollashtirish, muammolarni mustaqil tushunish va yechishda ularning motivatsiyasini o'stiradi va muomala madaniyatini tarbiyalaydi, kommunikativ (o'zaro fikr almashinuvi) malakalarini rivojlantiradi, fikrni inertsiya (holatni saqlash hususiyati) holatidan ozod etish va ijodiy vazifalarni yechishda, o'rganib qolingan fikrlarni yengilashga yordam beradi.

Bu usul orqali tibbiyot oliygohlari talabalarini hodim bo'lib ishlash jarayonlarida qiyinchiliklarsiz bemorlarga tez va tog'ri tashhis qo'ya oladilar. O'zlarini bilim va malakalarini o'z ish jarayonlarida qiyinchiliksiz va samarali tarzda ishlatish imkoniyatlariga ega bo'ladilar.

I.Ya.Lerner bo'yicha o'qitish usuli bir necha ketma-ket usullaridan iborat bo'lib, har bir metod o'quvchilarning faolligini oshiradi: tushuntirish va illyustrativ usul, reproduktiv usul, muammoni ko'rsatish usuli, qisman izlash yoki evristik usul, tadqiqot usuli.

1) Eng oddiy tushuntirish va illyustrativ usul - pedagogik jarayonga o'qitishning innovatsion usullari joriy etilishidan oldin qo'llanilgan. Usul turli xil usullardan foydalangan holda bilimga asoslangan o'rganish shakli deb ataladigan "tayyor" bilimlarni olishdan iborat.

2) Reproaktiv usul - namuna yoki qoida misolida o'rganish. Mashg'ulotning bu shakli asosan laboratoriya va amaliy mashg'ulotlarda qo'llaniladi, bu mashg'ulotlarda talabalar aniq tuzilgan sxema bo'yicha amaliy ishlarni mustaqil bajaradilar. Mashg'ulotlarni o'tkazishning bunday shakllari faol va interaktiv usullar joriy etilishidan oldin ham qo'llanilgan.

3) Muammoni taqdim etish usuli - dars o'qituvchining uni hal qilishni talab qiladigan muammoni taqdim etishi bilan boshlanadi. Bundan tashqari, o'qituvchi materialni taqdim etar ekan, muammoni hal qilishda turli xil yondashuvlarni taklif qiladi, ularni taqqoslaydi, ularning ijobiy va salbiy tomonlarini ilmiy isbotlaydi.

4) Qisman qidirish yoki evristik (yunoncha heurisko - qidiraman, ochaman) usuli - "yangi" ni kashf qilish usuli. Dars shunday tuzilganki, munozara jarayonida o'quvchilarning bilish qobiliyati, fanga qiziqishi va to'g'ri yechimni mustaqil izlash faollashadi.

5) Tadqiqot metodi talabalarning mustaqil tadqiqot ishlari tamoyiliga asoslanadi. Talabalar berilgan muammo bo'yicha adabiyotlarni o'rganadilar, tahlil qiladilar, muammoning echimini qidiradilar. Ilmiy-tadqiqot ishlari ijodiy izlanishni, tadqiqot faoliyatiga qiziqishni rivojlantirishga yordam beradi.

Pedagogik amaliyotda faol va interfaol usullardan foydalanish o'quvchilarning o'quv va kognitiv faoliyatini faollashtirishga yordam beradi, o'quv jarayonida ijodiy ishtirokini rag'batlantiradi. Bu usul o'quvchilarni bilim darajasini aniqlashda juda katta yordam beradi.

Jamoaga yo'naltirilgan ta'lim (JYT - jamoaga asoslangan o'rganish) 70-yillarda Oklaxoma universiteti biznes kafedrasida o'qituvchisi Larri Mishelsen tomonidan taklif qilingan. Muvaffaqiyat bilan, usul Qo'shma Shtatlardagi tibbiyot maktablarida qo'llaniladi, ularning 77 dan ortig'i oliy tibbiy xodimlarni tayyorlash uchun JYTDan foydalanadi.

Jamoaga yo'naltirilgan o'qitish – bu, guruhlar tarkibi doimiy bo'lishi kerak bo'lgan har hil darajadagi 3-4 o'quvchidan iborat kichik guruhlarda ishlashga asoslangan o'qitish usulidir.

JYT usulining asosiy maqsadi talabalarni jamoada ishlashga o'rgatish, yangi bilimlarni tushunish va o'zlashtirishga yordam berish; har bir talaba jamoaning qo'llab-quvvatlashini his qilishi kerak, bu unga o'ziga ishonch, o'zini-o'zi takomillashtirish istagini beradi.

Jamoaga yo'naltirilgan trening, nomidan ko'rinib turibdiki, jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga, muloqot ko'nikmalarini shakllantirishga qaratilgan.

Darsni o'tkazishning ushbu texnologiyasi talabalarga kursni o'rganish maqsadini tushunishga, ma'ruza, seminarda olingan nazariy bilimlarni amaliyotda qo'llashga qaratilgan. Jamoa ishi qiyin masalalarni tushunish va o'zlashtirishga yordam beradi, muammolarni hal qilishda o'zaro hamkorlikni rivojlantirishga yordam beradi.

Kelajakdagi shifokorlarda diagnostika va davolashda malakaga asoslangan yondashuvni ishlab chiqish uchun klinik bo'limlarda Case-based learning (CBL) keng qo'llaniladi.

Keysga asoslangan mashg'ulotlar jamoada vaziyatli vazifalar, biznes-rol o'yinlari yordamida amalga oshiriladi. Bunday yondashuv o'quvchilar o'rtasida rol va mas'uliyatni taqsimlash imkonini beradi. Jamoada ishlash talabalarga qiyin muammoni birgalikda hal qilishga yordam beradi, bir-biriga yordam beradi, jamoa a'zosining qarorlarini qabul qiladi va hurmat qiladi, ularni o'z nuqtai nazarini himoya qilishga o'rgatadi, muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi, jamoada ishlashni rivojlantirishga yordam beradi.

Jamoada ishlashning shartlaridan biri talabalarni to'g'ri tanlashdir. Jamoa shunday tanlanadiki, uning tarkibiga bilim darajasi turlicha bo'lgan, kuchli va zaif o'quvchilar kiradi. Faqatgina ushbu qoidaga rioya qilingan taqdirda, natijaga erishish mumkin - muloqot qobiliyatlarini rivojlantirish, qiyin vaziyatda yordam va yordam ko'rsatish qobiliyatini o'zida aks ettiradi.

Klinik holatni tahlil qilishda talabalar tegishli bo'limlarda ilgari olingan bilimlarni eslab qolishlari kerak. Shunday qilib, tashxis qo'yish uchun laboratoriya testlarini, anatomiyani, patologik anatomiyani (a'zolar va tizimlarning tuzilishi), fiziologiyani (a'zolar va tizimlarning funktsiyalarini), patologik fiziologiyani (mumkin patologik anomaliyalar, ularning oqibatlarini) sharhlashda biokimyoy, immunologiya bilimlari talab qilinadi. va boshqalar). Davolash rejasini tuzish uchun farmakologiya (dorilarning farmakokinetikasi va farmakodinamikasi) va boshqalarni bilish muhimdir.

Konfutsiyi aytganidek: "Men eshitaman va unutam, men ko'raman va eslab qolaman, men bajaraman va tushunaman" so'zlariga asoslanib barcha o'qitish tizimida mana shu tamoyilga asoslanadi, jumladan tibbiyot oliygothlarida ham. Bu gapga asoslanib shuni ta'kidlab o'tish joizki, barcha tibbiyot oliygothlarida amaliyot o'tamagan talabaning shifokorlik faoliyatini amalga oshirishi juda ham qiyin. Ilmiy bilim bo'la turib, uni amaliyotda qo'lay olmasa, bunday talaba o'z ishida ko'p qiyinchiliklarga uchraydi. Shu sababdan eng asosiy va kerakli metodlardan biri bu "Amaliy metod"dir. Bu metod orqali talaba bemorlar bilan muloqot qiladi, ularni holatini ko'radi, ko'rikdan o'tkazadi va o'z amaliy ko'nikmalarini oshirib borishadi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak barcha metodlarning asosiy maqsadi tibbiyot talabalarini kelajakda o'z kasblarining yetuk mutaxasisi bo'lib yetishib chiqishiga, ularni har qanday vaziyatda to'g'ri va oqilona yechim topishiga, og'ir vaziyatlarni to'g'ri baholashga, yechim topishga va barcha bemorlar bilan chiroyli muomalaga o'rgatishdan iboratdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI:

1. [Эффективные методы преподавания в медицинском вузе \(allbest.ru\)](http://allbest.ru)
2. [СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДЫ В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ МЕДИЦИНСКОГО ВУЗА - Современные проблемы науки и образования \(сетевое издание\) \(science-education.ru\)](http://science-education.ru)
3. [Методы и формы обучения в профессиональной деятельности врача-специалиста \(studopedia.su\)](http://studopedia.su)
4. [АКТИВНЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ В МЕДИЦИНСКОМ ВУЗЕ \(infourok.ru\)](http://infourok.ru)
5. Sharapova D.B. [KASALLIKKA MUNOSABATNI SHAKLLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI PSIXOLOGIK OMILLAR.](#) International scientific-online conference FORMATION OF PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY AS INTERDISCIPLINARY SCIENCE 2022.